
NATO'DAN TÜRKİYE-RUSYA AÇIKLAMASI

13.07.2016

Mynet, 12 Temmuz 2016

Rusya'nın NATO Daimi Temsilcisi Aleksandr Gruşko, Türkiye ile Rusya arasındaki normalleşmenin NATO'yu rahatlattığını söyledi.

Rusya'nın NATO Daimi Temsilcisi Gruşko, Ankara ile Moskova arasındaki normalleşmenin NATOyu oldukça rahatlattığını söyledi.

Rusya'dan önemli Türkiye açıklaması

Rossiya 24 televizyonuna konuşan Gruşko, Türkiyenin Rus uçağını düşürdüktan hemen sonra NATOya başvurduğunu hatırlatarak, "Görünüşe göre, Türkiye tarafından kaynaklanan nedenlerle Türk-Rus ilişkilerinin ciddi şekilde zarar görmesinden sonra zorda kalan NATO, ilişkilerin normalleşmesiyle epey rahat nefes aldı diye konuştu.

TÜRKİYE'NİN İKİLEMDE KALACAĞI KONUŞULUYORDU

Varşovadaki NATO Zirvesinin ardından

Türkiye açısından tabloyu değerlendiren uzmanlar, Rusyaya karşı NATO'nun silahlanması gündeminde Ankaranın arada kalma riskiyle karşı karşıya olduğu görüşünü dile getiriyor.

NATO Varşova Zirvesi dün kapanış toplantısıyla sona ererken, NATO Genel Sekreteri Jens Stoltenberg, NATO Mukabele Gücü'nün mevcudiyetini 3 kat artırarak 40 bin askere çıkardıklarını açıkladı. Son dönemde NATO'nun doğusunda 8 yeni merkez oluşturulduğunu kaydeden Stoltenberg, Letonya, Litvanya, Estonya ve Polonya'ya çok uluslu askeri birlikler konuşlandırılacağını ve güneydeki krizlerden en çok etkilenen Türkiye'nin hava savunmasını güçlendirdiklerini de duyurdu.

Stoltenberg, Suriye ve Irak'taki krizlerden en fazla etkilenen Türkiye'ye NATO'nun teminat verdiğini ve IŞİD ile mücadele kapsamında gönderilecek AWACS erken uyarı - gözlem uçaklarını sınırda uçuracaklarını ifade etti.

İlk Rus turist kafilesi Antalya'ya indi

Stoltenbergin açıklamaları ışığında NATO tarafından Varşova Zirvesinde gelecek döneme dair yapılan planlamalar, Türkiye açısından da kritik önem taşıyor.

NATO, Rusya için ne düşünüyor?

NATO Daimi Temsilciliđi görevini de bir dönem yürütmüş olan Emekli Büyükelçi Onur Öymen, NATO'nun Rusyaya karşı kararlı bir tutum sergileme politikasını güçlendirdiği görüşünü dile getiriyor.

Amerikanın Sesinin sorularını yanıtlayan Öymen, Polonya ve Baltık ülkelerine takviye birlikler göndermek bunun işaretidir. Öyle anlaşılıyor ki önümüzdeki dönemde NATO [ ] ilişkilerinde Rusyanın politikası değişmedikçe bir yumuşama olması beklenmemelidir diye konuştu.

Rusyaya bir mesaj verildiğini belirten Öymen, şunları kaydetti:

NATO ülkeleri, Rusyanın Ukrayna işgali ve Ortadođu politikalarından rahatsızlık duymaktadır. Bundan 15 yıl önceki yakınlaşma havası maalesef yoktur. Soğuk Savaştan bahsedilemese bile bugün NATO ile Rusya arasında soğuk bir barıştan söz

edilebilir. Rusya da, Varşova Zirvesindeki kararlılığı değerlendirecektir. Karadeniz ve Baltıkta istediği gibi at koşturamayacağını görmüştür. Özellikle Rusyanın S300 - S400 füzelerini Ortadoğuya yerleştirmiş olması, NATO güvenliği açısından ciddi sorun teşkil etmektedir ve bunun terörle mücadele silahı olmadığı bilinmektedir. Biz bunu Rusyanın Ortadoğuya stratejik açıdan yerleşmesi olarak görüyoruz. NATO şimdi Rusya ve terör boyutlarıyla ortak çıkarlarını daha fazla düşünmek zorundadır dedi.

Medvedev: Türk sebze meyvesine henüz yeşil ışık yakmadık

Öymenin, NATOnun yeniden önem kazanması olarak yorumladığı Varşova Zirvesinin sonuçlarını, Emekli Tuğgeneral Ali Er ise Rusyanın tehdit olarak algılanması boyutuyla önemli buldu.

Er, Amerikanın Sesine verdiği demeçte, Varşova Zirvesini tarihi bir zirve olarak görüyorum. NATO ilk kez yüzünü resmen Rusyaya çevirdi. Ama Rusyayı kendisine doğrudan bir tehdit olarak gördüğünü saklamadan görüşünü aktardı.

NATODA da görev yapmış Er, şöyle konuştu:

Zirvedeki en dikkat çekici karar da NATOnun, Doğu Avrupa ülkelerinde fiilen Rusyaya karşı askeri güç bulundurma kararı. 1999da stratejik güvenlik konsepti kapsamında NATOya görevler aramaya çalışan üye ülkeler, artık karşılarında doğrudan kendilerine somut bir tehdide karşı yeni konsept geliştirme ihtiyaçlarının farkına varmaları. Zirve yeri olarak Varşova da tesadüfen seçilmedi. Devlet başkanları yemek daveti geçmişte Varşova Paktının imzalandığı salonda yapılması da, bundan sonraki NATOnun stratejik konseptinin hangi yöne gideceği bakımından önemli bir mesaj.

Rusya tehdidi Türkiye için ne anlama geliyor?

Ancak Emekli Tuğgeneral Er, NATOnun Rusyayı tehdit algılaması nedeniyle Türkiyenin sıkıntı yaşayabileceğini görüşünü de ifade etti. Er, Karadenizdeki NATO varlığının arttırılması ise, Türkiye açısından sıkıntılı bir dönemi getirecektir. Çünkü Montrö Antlaşmasının tartışılmaya açılması gündemdedir. Sayın Cumhurbaşkanının, düşürülen Rus uçağıyla ilgili dost elinin hemen Putin tarafından sıkıca kavranmasının nedenini de ben NATOnun bu yöndeki adımlarına karşı Rusyanın Türkiyeyi yanında tutma girişimleri olarak düşünüyorum dedi.

Erdoğan'dan Rusya ve İsrail mesajı: İlişkilerimizi geliştiriyoruz

Türkiye ile Rusya arasında özür dileme olup olmadığının ancak muhataplarca bilindiğine işaret eden Ali Er, bunun Varşova Zirvesi öncesi yaşanmasına dikkat çekti. Er, Rusya, Türkiye ile NATOya karşı durum üstünlüğü sağladı. Türkiyenin bu zirveler sırasındaki adımları maalesef yanlış oluyor. 2010 Lizbon Zirvesinde de (Fransa Cumhurbaşkanı) Sarkozynin Ben kediye kedi derim dediği dönemde, İrani NATOya karşı savunuyordu. Umarım olmaz ama korkarım Türkiye, NATOya karşı Rusyayı savunmak durumunda kalmaz diye konuştu.

NATO'nun Türkiye savunmasına katkısı nasıl yorumlanmalı?

Deneyimli diplomat Onur Öymen, NATOnun, Türkiyeyle ilişkin kararlarıyla terör konusunda yıllardır diplomatik olarak mücadele verdikleri noktaya gelebileceği umudunu taşıyor. Öymen, Suriyedeki teröre karşı daha kararlı tutum izleyebileceği işaretleri var. AWACS uçaklarının Türkiye [ ] ve Türkiye [ ] sınırlarında görev yapması bu anlama geliyor. Ümit ediyoruz bölgedeki terör örgütlerine karşı istisnasız bir tavır anlamına gelsin ki Türkiye öteden beri bunu savunuyor düşüncesinde.

Türkiyenin yıllarca NATOnun terörle mücadelede etkili rol oynamasını istediğini anımsatan Öymen, mesela Türkiyenin 1999daki Washington Zirvesi sırasında terör saldırılarının, NATO Sözleşmesinin 5. Maddesi kapsamına girmesini savunduğunu kaydetti. Yani Türkiyenin, NATO üyesi bir ülke terörist saldırıya uğrarsa 5. Madde yani bütün ülkeler bu saldırıyı kendilerine yapılmış sayınlar görüşünü savunduğunu belirten Öymen, ancak o zaman bunun kabul görmediğini ifade etti.

Bununla birlikte, 2001 yılında ABDye 11 Eylül terör saldırıları olduğu zaman NATOnun, derhal 1 gün içerisinde 5. Madde kararı aldığını hatırlatan Öymen, o dönem NATOnun stratejik konseptinde olmayan bir durumun fiilen yürürlüğe girdiğini ve NATOnun 11 Eylül sırasında aldığı kararın emsal oluşturduğunu söyledi. Öymen, o günden bugüne Türkiyenin terörle mücadelesi bakımından tabloyu şöyle yorumladı:

Artık stratejik konseptte açıkça yazılı olmasa da NATOnun artık terör saldırılarına kayıtsız kalamayacağı 11 Eylül saldırılarıyla ortaya çıktı. Şimdi Varşova Zirvesi ardından NATOnun, Türkiyeyle yönelik terörist saldırılara karşı daha etkili olacağı izlenimini alıyorum. Yeter ki terörle mücadelede bütün NATO ülkeleri aynı noktada birleşsin. Vaktiyle Başkan George Bush demişti ki Terörle mücadelede gri sahamız yoktur. Ya bizden yanasınız ya da bize karşısınız. Şimdi Türkiye de aynı şeyi söylüyor, Bütün NATO ülkeleri terörle mücadelede bizimle aynı noktada yer almalı ister IŞİD olsun ister PKK olsun ister PYD olsun ister başka terör örgütleri olsun. Teröre karşı birlikte olunursa başarılı olabiliriz. Ayrım yapılırsa başarı şansımız azalır. Zannediyorum ki bu anlayışa daha fazla yaklaşmıştır. Beni sokmayan yılan anlayışının artık savunulması mümkün değildir.

AWACSlar ne anlama geliyor?

NATO Genel Sekreteri Stoltenbergin, Türkiyenin hava savunma sistemine katkı yönündeki açıklamasına, Ali Er ise askeri açıdan itiraz etti.

Er, NATO Genel Sekreterinin ifade ettiği gibi Türkiyeyle NATOnun katkılarda bulunduğu hususu; ben şahsen bunun NATOnun hava savunma sistemleriyle pek uyumlu olduğunu düşünmüyorum. Eğer 2000li yıllardan önce olsaydı Sayın Genel Sekreter haklıydı. O dönemde, hareket alanında hava savunma konseptini kabul ediyordu. Ama 2010 Lizbon Zirvesinden sonra bütün NATO ülkeleri hava

sahasının korunmasına yönelik olarak kabul ediliyor. Bu nedenle de Türkiyenin hava sahasını güçlendirmek gibi bir husus olamaz. Eğer siz bütün NATO üyesi ülkeleri hava sahaları, tek bir hava sahası olarak kabul edilip bu yönde bir konsept planlaması gerekiyor dedi.

Türkiyenin hava savunmasını güçlendirmesi kapsamında, NATOnun AWACS uçaklarını da Türkiyede kullanacağı konusunu da değerlendiren Er, Türkiye, ABDden almış olduğu 4 AWACS uçağının son 1 yıl içerisinde basına yansıyan haberlere göre; tam harekate hazır yeteneklere kavuştuğunu söylüyordu. Şimdi 4 AWACS uçağı Türkiyenin kendi milli kaynağı olarak var iken NATOdan ilave ihtiyacın nereden kaynaklandığını anlamakta zorluk çekiyorum. Bu iç politikada, araştırılması gereken bir konu. Yoksa bu AWACS uçaklarında halen bazı yetenekler sorunlu mu? Mesela biliyoruz gecikmedeki neden İsrailin bu uçaklara sağlamış olduğu bazı teknik altyapıyı Türkiyeye göndermemesiydi diye konuştu. Er, bu durumun Acaba İsrail ile de yumuşama arkasında bu konu mu var? sorusunu akıllara getirdiğine dikkat çekiyor.

Rusya tehdidi savunma bütçesi artışı mı?

Emekli Tuğgenerel Ali Ere göre; Varşova Zirvesinin paradigması, NATOnun artık hem asimetrik tehditlere hem de Rusya tehdidine karşı kendi savunma sistemlerini yeni baştan gözden geçirmesine yönelik adımlar atılması. Bunun da üye ülkeler açısından NATO harcamalarının artacağını gösterdiğini söyleyen Er, Avrupa Birliği (AB) açısından bunun en büyük etkisini, Almanyada göstereceği düşüncesinde. Almanyanın savunma giderlerini artıracığını kaydeden Er, bundan sonraki NATOnun gelişimini de dünyadaki tablo çerçevesinde yorumlamak gerektiğine işaret etti. NATO ile Rusya arasındaki ilişkileri, hiçbir zaman ABD ile Çin arasındaki ilişkilerden da ayrı tutmamak gerektiğini vurgulayan Er, NATOnun önümüzdeki 5 yıl içerisinde en azından Rusyayı göz önünde tutacağı bir yumuşama sürecini tercih edeceğini söyledi. Rusyanın da NATOnun bu tercihi olumlu yanıt vereceğini belirten Er, yine de silahlama yarışı başlayacağı düşüncesini şöyle açıkladı:

Rusyanın da hem stratejik güvenliği hem de ekonomik çıkmazları açısından çok daha büyük belaları başına sarmak niyeti olmayacağını düşünüyorum. Ama diğer taraftan Rusyanın hem Kırım'da hem de Ukraynadaki genişlemeci politikaları, doğrudan kendini tehdit olarak da ortaya koyması; NATOnun en azından Rusyaya karşı silah sistemlerini yeni baştan gözden geçirmeye sevk etti. Bunu, dünya silah pazarı açısından ele aldığımızda, 2001'deki İkiz Kulelerdeki gibi asimetrik saldırılara karşı devlet olarak tanımlanamayacak güç odaklarının kontrolsüz şekilde silahlanması, belki silah tacirlerinin işine yaradı. Ama topyekün ekonomiyi olumsuz etkiledi. Bu da devletleri silahlandırmanın daha mantıklı ve ekonomik olacağı nedeniyle şimdi bütün NATO ülkelerinde yeni bir silahlanma süreci başlayacak görünüyor.

AB ülkelerinde moda olan son 20 yılda savunma bütçelerini azaltmaktı. Ama zorunlu olarak savunma bütçeleri artacaktır. Güney Çin Denizindeki gelişmeler ile Kuzey Koreye karşı ABDnin

yüksek irtifa füzelerini Güney Koreye yerleştirmesine Çinin tepkisi değerlendirilmeli. 1997de başlayan NATO ile Rusya arasındaki yaklaşımda, NATOnun yine Rusyanın doğrudan tehdit oluşturmasını engelleyecek bir politika gütmek zorunda olduğunu düşünüyorum.

Brexitin etkisi olacak mı?

Bu arada Emekli Büyükelçi Onur Öymen ise, NATOnun İngilterenin Brexit kararından nasıl etkileneceğine değinirken, şimdi İngiltereyi ABye bağlayan en güçlü bağın artık NATO olacağını söyledi.

Öymen, AB savunma, lojistik, istihbarat ve güvenlik boyutunda büyük ölçüde NATOdan yararlanıyor. NATO üyesi olup da AB üyesi olmayan ülkelerin ABnin savunmasına nasıl katkıda bulunacağı meselesi. Şimdi İngiltere de artık bu kategoriye giriyor. İngiltere hem Avrupanın en güçlü silahlı güçlerinden birisine sahip hem de ABye üye değil. Artık İngilterenin de ABnin komuta kontrol savunma mekanizmasında etkisini sürdürmesi bekleniyor. Bu durum, Türkiye ve Norveç gibi AB üyesi olmayan NATO üyesi ülkeleri de etkileyecektir. Yıllarca biz NATODA AB üyesi olmayıp da NATO üyesi olan ülkeler açısından durumu tartışmıştık. Şimdi İngilterenin Brexit kararı ardından AB ve NATOnun tartışacağı konu bu olacaktır dedi.

Kaynak/Source: